

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k.
" pol leta 4 " — "
" četrť " 2 " 20 "

Po pošti:

za vse leto 10 g. — k.
" pol leta 5 " — "
" četrť " 2 " 60 "

Vredništvo in opravništvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:

Za navadno tristopno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat,
5 " " " " 2krat,
4 " " " " 3krat.
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 80 kr.

Koroški Slovenci.

∞ V Gradcu 19. febr.

V štirskem deželnem zboru so se nedavno slovenski poslanci krepko za zedinjeno Slovenijo potezali. Žalibože, da imamo deželo, kjer ni bilo še mogoče za ta nazor: zedinjenje vseh Slovencev — upajmo da se bode v kratkem uresničil — v deželnem zboru se potezati, in sicer zato, ker Slovenci v tej deželi nimajo nobenega poslanca, in ta dežela je Koroška. Koroško, ki je svoje ime od Slavenov dobilo, čegar vojvodi so slovenski prisegali, te Koroško bi menilo tedaj čisto nemška dežela postati? Ali nismo koroških Slovencev v svoj program vzeli? — Da, oni sami so v pretečnem letu na dveh taborih očitno in slovesno izrekli, da so in hočejo Slovenci ostati. Če hočemo Slovenijo, maramo tudi ljudstvo pridobiti, za slavensko reč ga navduševaje; ono se mora čutiti slavensko.

Nemci menijo sicer, koroški Slovenci so za slavensko reč zgubljeni češ, ker so po Karavankah od drugih Slovencev ločeni. Jaz pa menim, da te gore, ki so od naših prededov ime dobile: gore velike, ne morejo koroških od drugih Slovencev ločiti; Slovenci ne bivajo samo do Triglava, ampak okolo Triglava. Drugi zopet Dravo za mejo hočejo. Tudi ta meja bi bila nam v škodo; pomislimo le, da ne samo mnogo bratov zgubimo, ampak da tudi važna mesta Celovec in Velikovec onstran Drave ležita. Cela celovška dolina izvzemši nekaj krčmarjev na cesarski cesti, je slovenska. Omenjena mesta sta glavna tržna kraja za žito. V Celovcu in Velikovcu imajo ravno toliko Slovencev na desnem bregu n. pr. Borovljčani opraka kakor drugi. Nemški politikarji seveda, ki svojo domovino tako radi množijo in arondirajo, bi na tej strani radi naravno mejo imeli. Naše načelo pa mora biti: ne dlake več se ne izognemo od svojih tal. V sedajnosti, kohlapon in železna cesta dežele vežeta, ne morejo več naravne meje narode deliti, marveč narodna zavest, zavest skupnosti. Zdaj je meja med koroškimi in štajerskimi Slovenci proti Nemcem blizo ravna črta. Če bi koroške Slovence

zgubili, bi zopet Nemci toliko slovenskega Štajerja zahtevali, da se ravna črta napravi in bi nikakor ne gledali na naravne meje. Recimo toraj, kakor so Nemci o Renu rekli; Drava mora slovenska reka biti, pa ne slovenska meja. In je naš narod tolik, da bi lahko sto tisoč Slovencev zgubili? Ne zna potem še vrsta na Kranjce priti? — Kdo mi bo ugovarjal, da koroški Slovenci še spijo sladko spanje? — Pa ravno zato marljivo jih buditi mora biti najsvetejša dolžnost vsakega domoljuba. Sicer pa imajo koroški Slovenci pravico z nami biti združeni, oni imajo ravno tako, kakor Štajerci, Kranjci za vse Slovence zaslužne možje v svoji sredi ali so jih pa imeli, n. pr. nepozabljivega Janežiča, slavnega Matija Majarja iz zilske doline i. dr. Manjkuje še koroškim Slovencem mož, posebno iz svetnega stanu, ki bi se za pravično reč potezali. Imajo hvala Bogu narodno duhovništvo, pa tudi tu ni posebna svitloba. Glejmo v imenik društva sv. Mohora in številke bodo na glas govorile, v kateri fari je naroden marljiv župnik in kje mlačnež. V prvi mnogo udov in v drugi pri sicer enakih razmerah noben ud, ali prav malo, in samo zato, ker si ljubeznjivi gospod še toliko truda ne vzame, da bi farmane vsaj pozval k udeležbi. Moj namen ni zoper duhovništvo delati ne, jaz le samo pravim, da je mnogo omikancev — in duhovniki se gotovo k tem prištevati morejo — na Koroškem, ki se za Slovence ne potezajo, kakor bi imeli. Spominjam se, da je pri neki priliki list „Vaterland“ pisal, da ima vsak narod svoje viteze, in ti so pri Slovencih duhovniki. Evo duhovniki, potezajte se viteško toraj za reč svojih očetov, sčasoma bodo že tudi drugi moževi se našli, ki bodo butaro prevzeli.

Kako se v šolah nemčuje! Da, celo darila se za take učitelje razpisujejo, ki so v nemškutariji najbolj izurjeni. Materam se pripoveduje s svojo deco v svojem slovenskem jeziku govoriti. Kake šolske nadzornike vlada postavlja? Take, ki slovenskega ne znajo, ki za slovenščino nimajo srca. In vendar je mnogo narodnih učiteljev — in ti so obsojeni na večjo molčanje. Je sicer v deželnem šolskem svetu en Slovenec — dr. Müller. Pa da bi svoj krepki glas zatirane Slo-

vence bil kedaj povzdignil, se baš ne najde v analah koroškega šolstva; zato se mu tudi ni treba bati, da bi ga Nemci ne čislali. Ne škodoval bi tu spomin na ranjkega šolskega svetovalca Rudmaža?! —

Slovenski državni poslanci! obrnite svojo pozornost tudi na koroške Slovence. Ugovarjalo se vam morda bode, da nimate mandata od Korošcev; dobro, kdo je dal pa Prusofilom mandat, nas ponemčevati. — Če besede „hočemo postaviti ne le samo po besedi temveč tudi po duhu v veljavo spraviti“ vladi niso bile samo prazna fraza, mora tu na pomoč priti.

Gibljejo se že koroški Slovenci, posebno pretečeno leto ni zastoj preteklo. Društvo „Trdnjava“ se je ustanovilo, v najnovšem času čitalnica v Celovcu. Nadejamo se, da bode pod sedanjim vodstvom napredovala; akoravno ne šteje mnogo udov, bo vendar gorečnost ta nedostatek nadomestila. Najbolj važna je pa zato, da slovenskim dijakom, katerih število je znamenito, priliko daje v slavenskem jeziku se uriti, slavensko petje gojiti, koje je na Koroškem jako zanemarjeno.

Dva taborja sta že bila, tudi od tujih gostov mnogobrojno obiskana. Pri teh taborih je posebno dr. Zarnik pokazal, kako se mora za zedinjenje delati ne samo v besedi, ampak tudi z delom ljudstvo navduševaje. Njegove besede niso bile bob ob steno; še dolgo kasneje so se slišale besede: „Ta doktor je prav povedal.“ Da bi se zopet kak tabor napravil, je naša želja, in sicer tabor vseh Slovencev, pri katerem bi ne smel ne en domoljub manjkati. S tabori na Koroškem se v pravem pomenu besede močne jez zida proti grozečim navalom nemštva.

Šolska postava.

Iz Šmarja 17. febr.

Vsi od okr. zastopa izvoljeni okrajni šolski svetovalci šmarskega okraja so se danes odpovedali svojemu mestu in znanprej bo gosp. okr. glavar Schönwetter sam v eni osebi predsednik in okrajni šolski svet. Povod temu je samovoljno postopanje g. Schönwetter-ja, ki odločuje

Listek.

Strnišče.

(Obraz iz narave.)

Navada je, pa opravičena, da govoré o naravi in lepoti njeni razumevamo le čiste obraze, katerih se človeške roke še niso doteknile. Ker res, kjer koli človek, ali stvarč, ali razdevajoč seza po naravi, skoraj si povsod tamkaj išče dobička, — kar pa vsegdar prikračuje lepoto. Prirodnost in umetnost ste si protislovní; ali po vsem vendar ne. Prezira je marsikoliko družih predmetov, omenjam tu samo gaja, o katerem se umetnost slaga z naravnostjo tako rekoč v vzor naravne lepote. Pa še celo strnišče, na katerem je slednja kepica bogvé kolikrat že prerita, ne pogrčša po vsem svoje tihe in genljive mikalnosti, ktera je pač vredna, da si jo enkrat malo živeje postavimo pred oči.

Zrno pada v prst, solnce upre krotke žarke preko brazd in vlažna toplina izvali semena skrite krepsti. Rmenkast kal piči na beli dan in zjutranja rosa lesketa po prvem zelenem perescu, kakor zvezdica, mila poročnica pohlevnega upanja. Zel kolencema hiti v bñl, in vrh sočnatih šibkejih in šibkejih cevi se kmalo prikaže

klas. Lehni vetriči zibljejo klasje v poletinskih zrakah, dokler pride ženjica, in dozorelo omahne pod srpom. To je strmi poglavitna zgodovina od setve do žetve.

Že naši očetje so imenovali razna plemena straj — žito; pač, ker nas živi, ker je našo življenje. In res, kateri človeški hrani bi se to blago ime bolj po pravici spodobalo?

Sto — tisočletja se odpirajo gledajočemu nazaj v prvotne čase človečanstva na zemlji. Kaj vidimo? — Brez strehe, brez doma bega človek in potikovaje se po temni hosti, zalezuje počivajočo zver, ali lovi bežečo, orožje v pesti silijo jo na boj, dokler premagano treščí na tla. V kožo njeno se oblači, z mesom redi in iz krvi sreba novo divjost. Kakor je živel, — samotni tudi pogine. Dokaj je drugačen že pastir. Početje njegovo ni več morija; on si pridomačuje, prireja živali. Blažje čuti se mu v srei budé; poveljevalne nade kvišku obračajo oko, proti nebu. Preko širne planjave, ali z griča v dol se pastirske pesmi ustrezajo. Vendar tudi on še hodi za čredo, premikovaje šator s pašnika do pašnika. Tujec je povsod, ne pozna kaj je stanovito domovje. Še le, ko je človek vrgel pušico in pastirsko palico od sebe, ter je jél sejati in žeti, pa pridobivljati si kruh z nekrvavo roko, postal je pravi človek, da gre

in skuša, kako če reševati in vršiti svojo izvišeno nalogo na zemlji. Tedaj še le se je vzdignila kočá zraven kočé, na posvečenem oltarji se je žrtva zažigala in iz ustanovljenih občin so pognale čednosti in krepsti narodov. Le kot poljedelec je človek poklican, da gospoduje na zemlji. Njemu so se pa, se bodo sleherna druga kjer koli živeča ljudstva umikala.

Zaradi tega blažečega vlijanja na človečanska čustva in, reči tudi smem, etičnega pomena za značaj posameznih narodov, stavilo pak se je tudi ratarstvo že od nekdanj kot čestito in sveto, in v pesmih brez števila se opevalo: kako se seje in žanja, kako strni raste, klasuje kako zori. Pobežne navade od veka noter do današnjega dneva spremljajo na polje kmetiča, prepričanega, da božja roka čuva vlasti nad njivami.

Ali kdo je prvi ugenil, da le-te pohlevne zeli krijejo take moči? Kdo je prvi sejál? v ktere ledine je bila prva brazda rezana? Taka vprašanja so gotovo opravičena, pa — odgovora ni. Zgodovinska poročila ne dosežajo prvotnosti poljedelstva; pač pa so pobožne basni in pravljice, ki se vse slagajo v tem, da žito je neposredni dar iz nebes. Od ondot bi ga bilo milo božanstvo prineslo na zemljo ter z lastno roko učilo človeka, kako naj orje.

in zaukazuje v imenu okr. šolskega sveta, brez da bi svetovalci kaj vedeli o teh zaukazih. Tako je zopet storil z nekim ukazom od 13. febr. t. l. št. 29 na vsa županstva šmarskega okraja. Ta sicer v pravilni slovenščini pisani ukaz je odgovor na že znane sklepe občinskih odborov zoper pobiranje šolnine. On zopet tirja od občinskih predstojnikov, da morajo šolnino pobirati vsaki teden ali vsaki mesec in konec meseca okrajnemu šolskemu zalogu odrajtati. „Neplačana šolnina se ima ravno tako, kakor neplačan občinski davek po izvršbi iztirjati.“ (Torej eksekucion!) In g. Schönwetter je res že naznanil nekterim županom, da pridejo vojaki na eksekucion, če se ne udajo in sami nočejo pobirati šolnine. (Vse kakor na Českem!) „Te postave, nadaljuje ukaz, imajo svojo veljavo in se morajo spolnovati, dokler ne bojo po postavnem potu premenjene. Opominjam tedaj v imenu „okrajnega šolskega sveta“ županstva, naj za januar 1871 plačljivo šolnino nemudoma in v prihodnje o pravem času pobirajo in konec vsakega meseca okrajnemu šolskemu zalogu izročijo, zraven pa tudi popis neplačanih šolnin predložijo itd.“ Konečno pričakuje od domoljubnega četa občinskih zastopnikov za postavnost in red, da opominjajo k postavnosti (?) nikogar ne bo pripravil, častno mesto zapustiti, na katero ga je zaupanje sodržavljanov poklicalo.“ —

Vsled tega ukaza, so okrajni šolski svetovalci šmarskega okraja naznanjali c. k. okr. glavarju, da izstopijo iz šolskega sveta, „ker se nočejo udati taki glavarjevi samovoljnosti, pa tudi ne morejo tako nedosledni biti, da bi kot šolski svetovalci delali za izvršitev postave, ktera se jim nemogoča zdi in zoper ktero so kot občinski odborniki vložili prošnjo pri deželnem zboru.“ —

Naš okrajni šolski svet je tedaj nehal biti. Pa saj vsi okrajni šolski sveti nič drugega niso, ko birokratiški aparat za podporo okr. glavarjev in ena tistih tako zvanih konstitucionalnih naprav, po katerih se bo resčasoma ves konstitucionalizem pri ljudstvu ad absurdum speljal.

Dopisi.

*V Gorici, 9. februarja. [Izv. dop.] (Dalje.) Za popraviljanje cest v slovenskih okrajih je bilo dovoljeno do sedaj od dež. zbora . . . gld. 20700 za popraviljanje cest, mostov itd. v laških okrajih pa . . . „ 31500 tedaj je bilo dovoljeno . . . gld. 10800 več Lahom kakor Slovincem. Vse to se nahaja v poročilih dež. zbora l. 1865, stran 98; l. 1868, stran 137; l. 1869, stran 46, 148, 149, 150, 174, 196 in 256. Kar se tiče izrednih pripomoči občinam, ko jih je

zadela toča ali suša, moram opaziti, da se ne nahaja v poročilih dež. zbora, da bi se bila dovolila kateri občini kaka pomoč zaradi toče, zaradi suše pa je bila neka pomoč dovoljena.

O tej zadevi je bilo poročano v 11. seji šeste dobe dež. zbora 10. januarja 1866, da je presvitli cesar dovolil z najvišjem sklepom 4. decembra l. 1865, da ima drž. blagajnica posoditi dež. zalogu 50 tisoč gld., kateri se imajo povrniti brez obresti v letnicah (ratah) in s pogojem, da se s tem občinam pripomože, ktere so v letu 1865 zaradi prevelike suše zelo trpele. V tej seji je bilo skleneno: 1) da sprejema dež. zbor s hvaležnostjo tistih 50 tisoč gld. kakor pomoč naši deželi; 2) da se sprejema dolžnost povračila v dvajset enakih letnih zneskih začevši leta 1867; 3) da se naroči dež. odboru, da jih razdeli med občine, ki bodo za pomoč prosile, da bi jih obrnile na javna dela trdnega obstanka in 4) da sme dež. odbor državnim blagajnici za povračilo posojenega zneska dati poročstvo na račun dež. zaloga.

Iz poročila dež. odbora na dež. zbor 15. novembra 1866, stran 4 in 5, se posnema, da so se bili tistih 50 tisoč gld. tako razdelili, da je padlo na laški okraj Cervignano 12600 gld., na l. okr. Gradisce (Gradisca) 22500 gld., na l. okr. Trzič (Monfalcone) 8200 gld., na l. okr. Karmin (Cormons) 3400 gld., na slov. okraj Komen 2600 gld. in na slov. okr. Sežana 600 gld.

Ako se pa prištevajo k slovenskim okrajem še pripomoči, ki so jih dobile slovenske k laškemu okraju v Trziču (Monfalcone) in Karminu (Cormons) spadajoče občine, so dobile slovenske občine gld. 7100, laške pa gld. 42900. Tukaj imate tedaj laško bahanje, da oni podpirajo v dež. zboru Slovence z denarnimi pripomoči, in da podeljujejo izredne pripomoči slov. občinam, kojih je zadela toča ali suša!

Opomniti še moram, da kakor se sliši plačujejo slovenske občine redno svoje letne zneske v povračilo rečene pomoči, med tem ko se laške občine za to ne zmenijo; ker pa mora dež. zalog vsako leto plačati v povračilo tega posojila drž. blagajnici po 2500 gld., je očitno, da morajo Slovinci z dokladami za dež. zalog še za Lahe plačavati.

Da plačujejo Slovinci za Lahe in ne Lahi za Slovence sledi tudi iz sledečega slučaja.

Leta 1859, kakor je obče znano, se je bila vnela za Avstrijo nesrečna vojska s takratnem turinskim kraljem. V tistem letu ni bila južna železnica dokončana nego do Nabrežine nad Trstom od ene, in do Casarsa laške strani. Treba je bilo tedaj vse vojno orožje in druge vojne priprave na navadnih vozih s živino iz Nabrežine do Casarsa prevaževati. To pa zadene vsako deželo v svoji meji proti le pičli odškodnini iz državne blagajnice. Ker pa goriška dežela ni zamogla potrebnih voz in dotične živine v naturi dati, je dalo c. k. namestništvo v Trstu po najetih voznikih ta posel opravljati.

Da bi voznike plačalo, izposodilo si je bilo od spodnje Avstrije, oziroma iz njenega zaloga 66 tisoč gld. v ime goriške dežele. Ker se niso bili ti denarji koj povrnili, tirjal je dež. zbor spodnje Avstrije povračilo od deželnega zbora goriškega glavnice in pa zastanih obresti, ktere so se bile do leta 1866 narastle na gld. 17626 kr. 63. Dež. zbor se temu plačilu ni mogel ubraniti in se je pogodil z dež. odborom spodnje Avstrije, da bode vse te denarje z obresti, tedaj čez 83 tisoč gld. v letnicah povrnil, vse to se nahaja na 47. in 48. strani stenografičnih poročil dež. zbora goriškega leta 1866.

Opomniti je treba, da sega slovenska zemlja le od Nabrežine do Monfalcone (Trziča), kar znaša daljave blizo dveh leg (milj), med tem ko sega laška zemlja od Monfalcone (Trziča) do Verse (Vrha), kar znaša okoli 6 milj, tedaj v primerji 1 : 3. Po tem takem bi morali Slovinci plačati tisti dolg v ravno tem primerji. Ker se pa plačuje celi dolg le iz deželnega zaloga, kateri se sklada po dokladah na neposredne davke, in ker kakor sem zgorej dokazal plačujejo Slovinci davkov nasproti Lahom v primerji 2 : 1, je zopet očitno, da plačujejo Slovinci tudi ta dolg še za Lahe.

Vidi se tudi iz tega izgleda, da Slovinci ne le ne dobivajo od Lahov nobenih podpor, ampak da morajo še oni za Lahe bremena nositi.

Deželni zalog podeljuje nadalje c. k. kmetijski družbi v Gorici, ktera ima čisto laški značaj, letno podporo 500 gld. C. k. kmetijske družbe delovanje se izrazuje do dencs skorej samo v tem, da izdaja laški in slovenski časnik dvomiljivega vspeha. Laški časnik stane, ako se ne motim na leto okoli 500 gld., slovenski pa le kakih 200 gld.; ovo zopet laška enakopravnost v razdeljenji deželnih podpor med Slovence in Lahe!

V Gorici imamo kmetiško šolo. Stroški za to šolo so veliki, znašajo nad 8000 gld. na leto, in se plačujejo iz deželnega zaloga; torej po dokladah na neposredne davke, ktere plačujejo Slovinci in Lahi v zgoraj navedenem primerji. Tudi stroške za to šolo plačujejo tedaj Slovinci v večem znesku kakor Lahi. Poglejmo pa, ali se v tej šoli enako skrbi za Slovence in Lahe? Kaj še, saj to bi se bližalo enakopravnosti, ktero pa Lahi perhorecirajo. V tej šoli imelo bi se podučevati v vstričnih razredih v slovenskem in laškem jeziku. V laških razredih se še precej temu načelu zadostuje, ker celo učitelj za kmetijsko kemijo se potruji, da bi se naučil laškega jezika, kterega sedaj le za silo lomi. Ali za Slovence ni tako preskrbljeno, ker se jim kemija le v nemškem jeziku predava. Vrh tega vživa laški učitelj za kmetijstvo letno plačo 1500 gld., med tem ko se slovenskemu učitelju le 600 gld. na leto plačuje, in še ta ni stalni marveč le pomočni učitelj (asistent). Razvida se zopet tudi iz tega, da Lahi enakopravnost v denarstvenih zadevah na čuden način razumevajo, namreč tako, da Slovenec ima doklade za

Tolicega pomena, kolikoršnega s prirodo pisnega, ni pa polje nikakor z estetičnega ozira. Kar tamkaj gleda oko, vse je le zmerna enoličnost, zemlja v pravi hlapčevski podobi. Kruha, kruha! zdi se kar, da potniku šepče na uho, ko pohaja med njivami.

Vendar tako ostra sodba o strnišči bi kriva. Tudi strn veje svojo krotko poezijo. Lej, posamezna bil: — nevidezna je, kakor sploh slehrna trava, ne diši, ne diči se z gizdavi cvetjem, niti peres ponosno ne višje. Slabotne koreninice klenejo goličavo steblo na tla, pa šibko, češ, da ga mora vsaka rahla sapica ukolenčati, vrh njega enolični klas: to je vse. Dobrotniki človečanstva so se od nekdanj ponižno in siromašno oblačili.

Pa kakor nam mrtva, omlačena slama še zmerom prijazno ugaja, kader po zimi tako toplo odeva krov siromakove kože, tako smo je tudi že veseli, ko jo vidimo zazeleneti. Da po skopnelej snežnej odeji pomladno solnce le prve žarke posiplje preko brazd, skopni nežna zel kvišku in srka tečne moči iz milega vdušja, ktero toliko poživljajočih sap posihmal preveva. V pričjo tega dobrodejnega zelenja se še tako skeleče rane srca polablajijo že vsaj v trpko hrepenenje; saj to pomlajenje še celo hudobnega gane, da se mu budi bridek spomin

na prejšnje srečnejše dni. Nad njim pa, visoko visoko v viših krogih plava neutrudljiva škrjančeva pesem: veselo pozdravljae zgodnji dan, ko jutranja zarja lije rudečico na obzorje, in poslovljae se od njega, ko poslednji žarki z vrhov gorá odsevajo doli na strnišče. Glasi in razlega se izpod neizmernega obneja in budé navdušeganje nav se strani — veličastno alejujo!

Strano bilje se urno podaljuje, dokler se iz površnih peres izvije klasje, ki nosi hrano človeško. Najprvi klasuje svitlo — in dolgoresi ječmen, za njim bledopoltna, visoka rž, potem žmerna pšenica, ki se vsa slast nje debelemu klasu že od daleč pozna, in nazadnje oves razpenja svojo belo rahlo lastjé.

Pa oko radostno gleda tako preko polja, bodi si že, da strn mirno po konci stoji, bodi si da veter vali valove po njej, in klasje, ljubo objemaje se med saboj rahlo šepče z njive na njivo. Ali o čem le? Pač, kako obilen da je narave blagoslov, — tolikih up, tolikim hrana! In baš to je, kar pogledu preko strišča podaja tako pomirljivega, tako tešilnega nekaj! Tu vidimo z lastnimi očmi, da se izpolnuje, kar je Bog sklepaše zvezo s zemljo obetal, ko je dejal: dokler zemlja stoji, prenehala ne bo ni setev ni žetev, vročina in mraz, dan in noč!

In majka narava, neprenehoma mlada, povsod in vsa krasna, vpleta svoje cvetje tudi med sad „v potu obraza“. Tam pa tam se prešibki slak vije ob bilji navzgor in venča s krotkim, snežnobelim cvetjem ponižne stebre človečanstva. Temu se družijo višnjani pezdici, kakor da bi se zavedal, da je le plevel, in se zato nespokorno oblači. Kokalj že prevzetneje spenja na dan blede-rudečkaste vrhe, in pri kraji, že skoraj raznjive, ohola gospica ali purpara rdeče ognji, kakor živ utrinek zraven pepela.

V tem žaru tudi strn hitro zori. Nektera huda ura se je drvila, nektera strela švignila nad njo. Oče kmet so se plahno ozirali s praga v nebesa, ali bo vendar sever odrinil črne oblake, mati pred ognjiščem lomili blagoslovljene šibe na žrjavico, da bi kadile žegnani dim vá-nje, mežnar pod zvonikom beleštral z vsemi tremi, da bi mogočnejši don zvonov predrl težke megle, in ko se je po vasi o slehernem blisku še toliko križev naredilo pa očenašev in češčena-marij premolilo svetemu Balantinu načast: — milostljivo je odverujena preteča nevarnost.

Tako je žito srečno dozorelo in omedlelo in polno klasje težko tehta proti tlam, kakor prijazno kimaje: dej, pridi ženjica!

dež. zalog plačevati v primerji neposrednih davkov, a da kader gre za uživanje deželnih naprav ali za pomoči iz deželnega zaloga, naj bo Slovenec le z mrvicami zadovoljen, in da Lahu gre celi kos hleba.

Taka se godi pri vseh drugih deželnih napravah, katerih ne morem vseh naštevati, ker bi za to preveč prostora rabil, in ker se že iz navedenih primerljajev laško ravnanje zadostno razvida.

Da bi naši laški sosede pri takih okolščinah vsaj molčali in ne med svet trosili, da oni Slovenci iz svojega žepa podpirajo, kakor v začetku navedeni okrožnici trdijo. Iz tega ravnanja Lahov pa naj se Slovenci učijo, kaj imajo od svojih laških sosedov pričakovati, ako ne bodo složno in neustrašljivo zahtevali, da ima v vseh rečeh vladati natančna enakopravnost.

Iz Maribora 19. febr. [Izv. dop.] (Francija in vzhodno vprašanje.) Francija je premagana in leži zdaj pod Bismarkovimi nogami. Res! žalostno mora biti Francozom pri srcu, njim, ki so do zdaj gospodovali povsod po Evropi. Ali osoda, ki jih je zadela, ni nezaslužena; sad krimške vojne se pokazuje zdaj Francozom v vsej svoji škodljivi zrelosti: oni so tlačili tiste, s katerimi bi najlože bili prijateljevali, Ruse, in ravno teh neutikanje je krivo, da je Prusija toliko drzala. Brez krimških spominov ne bi Rusija bila zoprna Franciji in Prusom zdaj ne prijazna. Tako se je zvit Napoleon in njegov otročji narod v svojih lastnih zanjkah ujel. — Ali se je Francija spametovala, ali pa nepoboljšljiva ostala, to bode vladna oblika pokazala, ktero si bode Francija dala. Ako ostane republika, svobodna država, tedaj bode dežela sama si svojih prijateljev iskala, in ako bode na svojo pravo, stalno korist gledala, tudi jih našla; ako pa si Francija samodržavnika iz ktere bode rodbine na vrat obesi, potem bode nje pravi glas zaduščen in politika francozka bode nedosledna in nespametna ostala, kakor do zdaj. Jaz mislim na vzhodno vprašanje. Tam Francija išče sovražnikov, kjer jih ni, in na svojih mejah jih slepo prezira, kjer na njo prežé. Misel o francosko-ruski zvezi ni nova, in tudi ni neumna. Naj se Francija in Rusija o vzhodnem vprašanju enkrat mirno pogodite! Takošna pogodba nam se ne vidi težka. Kaj ima Francija v Turčiji izgubiti? Za kapitale jej Rusija lahko poroštvo, bolj nego Turčija sama, in nečloveške svoje politike nasproti kristjanom na Turškem Francija ne more več brez lastne sramote in škode nadaljevati. — Naša sodba je tedaj ta: ako Francija republika ostane, blagor jej in vzhodu, ako pa monarhija postane, gorje jej sami in gorje Evropi! Samovladarji francoski se bodo za vse drugo gotovo menj brigali, nego za lastno dinastijo, in francozke dinastije, to vemo, bodo tudi — z Viljemom „slavo-ovenčanim“ držale, samó da se na prestolju obdržé. Da pa Nemčija kristjanom na Turškem ni prijazna — ker so večidel Slaveni —, to je

očito: Saj nemške uzore o turštvu in slavenstvu že zdavna poznavamo.

Iz Gradca, 20. februarja. [Izv. dop.] Cesar je predlog ministra Stremayra o zidanji novega vseučilišnega poslopja v Gradcu sprejel. Ta čin cesarjeve milosti je v srcih Gradčanov veliko radost vzbudil in gotovo mora vsak prijatelj vede se s tem slagati, da se muzam primerno stanovišče sezida. Vendar se je zastran prostora, na katerem bi se novo poslopje postaviti imelo, med vlado in mestnim zastopom graškim razprtje vnelo. Nekterim mestnim očetom namreč bolj na srcu ležijo sprehajališča, kojih primeren del je vlada za novo vseučiliščno poslopje odmerila, kakor pa vseučilišče. Sploh se pa mora reči, da, kar se tega poglavja tiče, imajo nekteri očetje res čudne, rekel bi srednoveške pojeme. Tako je n. pr. penzionist Födransperg nedavno svoj predlog, da se mestna podpora vseučilišču naj odtegne, s tem motiviral, ker se bi na graškem vseučilišču tudi slovenska predavanja vpeljati menila. Ali ni to slep fanatizem? Ali Nemci s tem omiko proti vzhodu širijo? Nemško gaslo ni omika, marveč le meč in požar!

Stremayr je tudi nam Slovencem obljubil vpeljavo slovenskih predavanj na graškem vseučilišču; on pa ni ostal mož beseda. Odkritosrčno rečeno, ta Stremayrova obljuba je bila le sleparija proti Slovencem. On je nas le omehčiti menil, da bi nas lože v vladin koš spravil. Koliko je dosegel, mi ni mogoče razsoditi. Mi pa smo za eno skušnjo bogateji, namreč, da sladkanju vladinemu še le tačas verovati moremo, ko imamo dokaz resnice njenih besedi že v rokah. Jaz ne trdim, da vladine besede niso nikoli resnične, povedati samo hočem, da vladine besede ne smemo, ako smo sprevidni, kar na ravnost za resnične imeti.

Radoveden sem, ali bode pan Jireček bolj na Slovence se spomnil kakor njegov prednik ali ne, in v prvem slučaju, ali bode mož beseda ostal ali pa ne.

Politični razgled.

„Ich werde sehen, was sich für Sie thun lasst,“ to je zadržaj Hohenwartovoga govora, kterega je govoril v prvi seji državnega zbora na Dunaji. Vse obeta, ali pa nič; ustavnost in proti ustavnost, svoboda in surovo silo; državnega zbora moč in deželnih zborov pravico — vse to tako gre kakor se spodobi za pustni torek. Mi bi bili radi o Hohenwartovem govoru spregovorili v uvodnem članku, brali smo ga nekterokrat, deli smo ga na kritično sito, a na mreži ni ostalo nič, vse je bila sama prazna fraza, ktero si more vsak po svoje tolmačiti, a ravno zarad tega si jih nihče ne tolmači na svojo korist, in tako raste nezaupnost v sedanjo vladno kakor popoldanska senca.

„Wien. Zeitg.“ si prizadeva zbirati glasove,

ki govoré o sedanjem ministerstvu. Med temi je zapisan tudi glas „Slovenskega Naroda“. Mi smo toliko hladnokrvni postali, da nam malo prizadeva skrbi, ako kdo o nas slabo ali dobro govori; v Avstriji je laž privilegirana. Ker pa je sodba „Wien. Ztg.“ prešla v druge novine in ker si zlasti „Laib. Ztg.“ prisvojuje sodbo vladnega dunajskega lista, moramo tú očitno izreči, da mi nismo nikdar ene besedice spregovorili, ktera bi bila k zaupanju do sedanjega ministerstva budila. „Wien. Ztg.“ je naš glas falsificirala. Ako jej je s falsifikati ustrezno, naj jej bode — za nas je pomenljivo, da si novo ministerstvo zaupanje laže tam, kjer ga ni, da med svoje čete šteje stranke, ki so trikrat zapete do podbradka, nam je žal, da si z lažjo pomagajo tam, kjer si nismo sicer obetali posebnih državnih lastnosti, ampak vsaj poštenosti.

Osebné novice so v Avstriji zdaj na dnevnem redu. Dr. Costa je imel postati minister, a stvar se je pokazala kot neresnična. Tako gre tudi z drugimi osobami. Bralo se je te dni, da imajo kneza Karl in Adolf Schwarzenberg, grof Harrach, grof Friedrich Thun prevzeti visoke državne službe. Zdj se zopet potrdjuje, da na vsem tem ni nič resnice. Pod sedanjim ministerstvom laži rasto, kakor gobe po dežji — temu se tudi ni čuditi, dokler ministerstvo od sebe daje samo fraze, nobenih dejanj, in ako se je Giskrina ministerska doba imenovala „meščanska“ in „ustavna“ doba, sme se sedanja imenovati doba laži in praznih sanjarj.

V Pragi je umrl cesarski namestnik grof Mensdorf.

Vogerskem državnem zboru je minister Andrassy na interpelacijo poslanca Stratomiroviča in Iranyi-a odgovoril, da se Avstrija ne more utikati v zadeve rumunskih kneževin — uboga Avstrija, kteri zdaj že sme vsaka malost po nosu plesati, in to je Beustova politika in njeni vspehi!

Poljska „Gaz. Nar.“ nasproti Ziemalskovskovim organom naglašá, da se Poljaki nikakor ne smejo združiti z Nemci, ki so jej roparska drhal.

Francoska ima zdaj svojo regularno vladno. Thiers je sestavil novo ministerstvo, in sicer tako-le: Dufaure, pravosodje; J. Favre, zunanje zadeve; Picard, notranje zadeve; J. Simon, poduk; Lambrecht, kupčija; Leflò, vojska; admiral Pothuau, marina; Ravey, javna dela. V zastopništvu se je Thiers izrekel za republiko in naglašal potrebo miru. Značajno za stvar je, da so v Štrassburgu volili Gambetto za poslanca in da mora v vsem Štrassburškem okraju vsak prebivalec že zdaj plačati Prusom 25 frankov isvenrednega vojnega davka. — Francozke novine so jako zadovoljne z novim ministerstvom in naglašajo potrebo miru. Francoska vlada je nasvetovala, naj narodno zastopništvo 15 svojih udov izbere, ki se bodo udeleževali pri sklepanju miru, ki bodo vse dogovore zvedeli, o njih govorili in potem poročali deželnemu zastopništvu.

Tačas pa, ti kmetič, ki si celi teden v potu svojega obraza trudil se, kako rad greš v nedeljo malo okolo doli po polji, kako vesel si obilnega sadú svojih rok! In če prav še nisi pozabil, kolikanj da si se potil za-nj, zagotavljaš vendar pobožno svojemu potomčku, pripogovaje s tresočo roko pest tehtajočega klasja pred-nj, — da ves ta pridelek le dobri Bog daje!

O polndne med strniščem, — kako res nenavadna poezija je to! — Na vsem obzirji nikjer nobene meglice. Solnce góri, kakor sredi neizmerne, modre puščave žgé dol, da razbeljena vročina, kolikor se je med visoko strno vjema, kar stekleno miglja nad vsakostranim, širnim površjem. Od nikoder najrahljega dihaja ne. Vse bilje mirno stoji, kakor omedlelo! Nikjer nobenega človeka, nikjer nobene živali! Vse molči kakor mrtvo! Le črni muren pod gostim šopom na meji, — neprenehoma cvrči in cvrči, pa ko bi še tisto uro palež posmodil vso strno. Kamor se ozreš, povsod tiste bliščeče prege neme širine. — Pa glej dalje! Pod prijaznim gričem, v zeleno zatišče skrita — leži mirna, ljuba domača vas. Res da malo ktera streha se vidi ponižnim hišicam, ali hruščevi vrhovi visocih samorašnic po vrtilih veličastno kipé v ozračje, od tod pa od tam se čuje petelin, zalaja pes,

in — človek, — kako rad se tako-le časi zateka v naróče ljubi naravi, ki vendar vsikdar tako ljubo vabi v svoj materinski objemlje!

Zvečer! — Rosa se obeša po strni, da lesketaje v zadnjem odsevu večernega zora še teže teška dol v razore. Tik vrhi nje nizko švrka tiha lastovka iz vasi, ter leteč vhitá dolgonoge komarje iz neštete, mrgolečega roja, ki „s olnce dol spravlja.“ Prepelica, prava kmetica, meri pač le po sebi visoko rž na „pot pedí“ in zraven kosec „resk resk!“ v detelji kosi: „ne hodite bosí!“ Tedaj pa tihá noč pokrije poljane, tam pa tam se zvezda vtrne na nebesu in svitli utrinek švigae navzdol, kakor bi se senjalo kacemu bogu. Pa vse to ne bi genilo človeka!

Kristus pohajaja se med strnjo! Kje in kako še lepših prizorov? Pa prilike o sejalcu, o snopji in o tem, kar se poseva: — strohljivo kar vrasta: — nestrohljivo! Res da, stare vse, pa vendar vedno nove podobe, ki pričajo, kako ozka vez klene človeka na zemljo, ktera ga živi. —

Zarad tega pa tudi setev nobenemu narodu ni le navadno hlapčevsko delo; ampak, kakor se spomladi njive kropé z blagoslovljeno vodo, procesije med njimi vijó in vevje sv. Telesa dne politika na omedlele:

tako se ženjice o velikem Srpanu tudi radostno in povzdignenega srca vrsté preko poljá.

Kedar pa je strn požeta, potem pak je tudi preč leta lepša polovica. Preko strnišča že vsa jesenska otožnost leži. Pajk ga prepereza s svitlimi mrežami, in potnjava krastača, kobacaje počasi s kraja v razor, drgne debeli trebuh ob bodečo ritovje, dokler se zarije. Ptice, ktere so se doslej tako prijazno glasile s polja, potovale so že do malega vse v južneje kraje. Le pozna postovka se pripenja še zdaj tu zdaj tu v ozračji nad prahami, opazovaje z višine, kje bi kak mramor preril na vrh, ali kod ktera kobilica bežala. In dosihmal tako bister in jasen nebes — zagrnul se je v dolgočasne oblake.

Ko pa potlej plug podorje sledi minulosti, da se mladi setvi postelje, ponovi se že pozno v jeseni zopet prvotni obraz poprejšnje podobe. In kakor sloveč se zapušča onemu, ki ostaja, vejico zelenja v tolažeč spomin, da se zopet kedaj vidita: tako se tudi rjavo polje, predno ga zapade sneg, zagrne še enkrat v nežno zelenje, češ, da prihodnjo spomlad nam spet tako prijazno razvije pole svojega tešečega krila.

J. Ogrinec.

